

dat zeker in een kliniek mijns inziens in de huidige tijd niet meer te verdedigen valt. Wil men de vrouwen geen onnodige angst voor een volgende bevalling bezorgen, dan zal men deze ongemotiveerde hardheid niet mogen volhouden.

Literatuur: VOORHOEVE-DEN HARTOG, D. J. (1957) *Ned. T. Geneesk.* **101**, 675.

Almelo, 14 april 1957

J. W. VAN DE LOO

1. De diagnose placenta praevia stond, op het ogenblik dat het kind was geboren, niet vast. De spontane vlotte geboorte had zelfs twijfel aan deze diagnose doen rijzen. Het feit, dat een vrouw gedurende de baring bloed heeft verloren, vormt op zichzelf geen indicatie tot manuele verwijdering van de placenta.

2. Deze indicatie deed zich voor toen de vrouw bleef bloeden na de geboorte van het kind. De manuele placenta-verwijdering vond 35 minuten na de bevalling plaats, niet omdat er „nog gewacht” is, tot de vrouw 1800 ml bloed had verloren, maar omdat er eerst geen strenge indicatie was. Het zal de inzender toch ook bekend zijn, dat postpartale bloedingen soms plotseling ernstige vormen kunnen aannemen. Toen dit gebeurde, werd tot manuele verwijdering overgegaan.

3. Manuele placenta-verwijdering geschiedt in de Rijkskweekschool voor vroedvrouwen in den regel in narcose. In gevallen van duidelijker wordende shock — zoals hier — wordt daarvan afgeweken.

4. Het is ongetwijfeld beter, tot een dergelijke ingreep over te gaan voordat de patiënte in shock verkeert. Wat voor hem die achteraf de diagnose kent, evident is, kan echter voor degene die er op het ogenblik zelf tegenover staat, moeilijk te overzien zijn.

5. Dat het blijkbaar gemakkelijker is, kritiek op een artikel te leveren, dan het behoorlijk te lezen, komt duidelijk uit het ingezonden stuk naar voren. Als collega VAN DER LOO zich die moeite had gegeven, had hij kunnen zien, dat de zesde partus géén moeilijkheden had opgeleverd. Ook uit dien hoofde bestond er dus geen indicatie om onmiddellijk tot manuele placenta-verwijdering over te gaan.

6. Inderdaad worden onze toekomstige verloskundigen in de Vroedvrouwenschool conservatief opgeleid. Vandaar dat de perinatale sterfte bv. in 1956 dan ook slechts 1,8 pct was. En zonder twijfel is in deze scholen het streven er ook op gericht, de a.s. moeders zoveel mogelijk zonder angst de baring te laten doormaken. Daarom wordt aan iedere zwangere die dat wenst, een voorlichting gegeven, die ongeveer 4 uur in beslag neemt, terwijl ontspanningsgymnastiek vele maanden lang wordt beoefend.

's-Gravenhage

D. J. VOORHOEVE-DEN HARTOG

ETIOLOGIE VAN HET SYNDROOM VAN STEVENS-JOHNSON

Uit de brief van Prof. MULDER en Dr. GOSLINGS over dit onderwerp moet men haast opmaken dat één van de symptomen van dit ziektebeeld erin bestaat dat men antistoffen tegen adenovirussen vindt bij de eerste patiënt, die men met deze virus antigenen onderzoekt: ook wij vonden bij een dergelijke patiënt op de 14e ziektedag de hoge titer van 1/128, die pas in de loop van 7 maanden daalde tot 1/16. Bij vier andere lijders aan deze aandoening, die wij later onderzochten, was en bleef de complementbindingsreactie zowel met adenovirus type 4 als met type 2, negatief. Het is dus mogelijk dat deze positieve serologische uitkomsten op een toeval berusten, of dat het syndroom slechts een uitdrukking is van besmetting met uiteenlopende virussen

waarvan de adenovirussen er één zijn. Geen van deze vijf patiënten had in de complementbindingsreactie antistoffen tegen herpes, psittacosis of LCM-virus.

Literatuur: MULDER, J. en W. R. O. GOSLINGS (1957) *Ned. T. Geneesk.* **101**, 692.

Amsterdam, 17 april 1957

F. DEKKING

BERICHTEN

BUITENLAND

WERELDBERICHTEN. — SCHADE DOOR RÖNTGENSTRALEN. Het „Scientific Committee on the Effects of Atomic Radiations”, ingesteld door de algemene vergadering van de Verenigde Volken, streeft ernaar de geneeskundige bestralingen te verminderen zonder afbreuk te doen aan de waarde, die de radiologie voor diagnose en behandeling heeft. Het comité verzoekt langs ambtelijke weg te worden ingelicht omtrent alle middelen, die tot het doel kunnen leiden (*Annals of internal Medicine*, 1957, bl. 630).

DENEMARKEN. — THORWALD MADSEN OVERLEDEN. Op 87-jarige leeftijd is onlangs de oud-directeur van het Staatsseruminstituut te Kopenhagen, Dr. TH. J. M. MADSEN, overleden. Hij verwierf zich internationale faam door de voortreffelijke wijze, waarop hij jarenlang met groot wetenschappelijk gezag leiding gaf aan het Hygiëne-Comité van de Volkenbond.

— PROFESSOR MEULENGRACHT EMERITUS. De vakbladen eren Prof. EINAR MEULENGRACHT, de leider van de interne kliniek van het Bispebjerg Ziekenhuis te Kopenhagen, die wegens het bereiken van de 70-jarige leeftijd zijn functie neerlegt. Zijn wetenschappelijk werk betrof vooral de hematologie en de gastro-enterologie. „It seems highly improbable that, at a spirited 70, this man will relax and enjoy the peaceful retirement he has earned” (*Lancet*, 27 april 1957, bl. 876).

DUITSLAND. — DE NOOD VAN UNIVERSITEITEN EN STUDENTEN. De president van de „Westdeutsche Rektorenkonferenz” heeft uit naam van de universiteiten en de hogescholen een verklaring afgelegd terzake van de achterstand der Duitse instellingen van wetenschap en de financiële nood der studenten. Men verlangt reeds voor het jaar 1957 240 miljoen DM., ten einde de bibliotheken en apparaten op peil te brengen en dringend nodige bouwwerken uit te voeren. De financiële hulp aan de studenten zal gericht moeten zijn op een „Beschränkung des Werkstudententums”. Het curatorium van de organisatie der studenten behoort van de Bondsregering een opdracht te ontvangen hiertoe een plan te maken; dit plan zal de instelling van mensae, rijksfondsen ter financiering van de studie en beurzen, alsmede de behartiging van de huisvesting, moeten omvatten (*D. med. Wschr.*, 1957, bl. 679).

ENGELAND. — SCHADELIJKE TELEVISIE. De *Medical Officer* (26 april 1957, bl. 243) ontleent aan twee jaarverslagen van „medical officers of health” klachten over het nadeel van televisie in gezinnen met kinderen. „I suppose one must assume that television has come to stay as a permanent feature of contemporary life and therefore must be reckoned with as an additional serious cause of such a high proportion of children of all ages failing to get enough sleep”.

— DE VERPLEEGSTER IN DE INDUSTRIE. Dezer dagen is te Londen, op initiatief van de „International Labour Organization” en de „World Health Organization”, een bijeenkomst